Platform Hattinga Verschure
belangenbehartiging mantelzorgers in de provincie Groningen

Manifest Mantelzorg

Mantelzorg is van ons allemaal!

Mantelzorgers zijn en blijven een onmisbare schakel in de zorg. Het beroep op en de vraag naar mantelzorgers zullen blijven toenemen. Met dit manifest vraagt Platform Hattinga Verschure aandacht voor hun belangen en doet het aanbevelingen voor de versterking van hun positie.

10 punten voor mantelzorgbeleid in gemeenten

1 Beleid

Goed mantelzorgbeleid laat zien dat een gemeente (of andere organisatie) weet wat mantelzorg verlenen in de praktijk betekent en hier ook rekening mee houdt. Goed mantelzorgbeleid heeft daarom de volgende uitgangspunten.

Diversiteit
Kom tegemoet aan de belangen van álle mantelzorgers. Dé mantelzorger bestaat niet. Mantelzorgers zijn verschillende mensen van alle leeftijden. Een grote groep mantelzorgers heeft een eigen gezin, werk en/of andere verplichtingen. Ook zijn er jonge (studerende) mantelzorgers en mantelzorgers met een migratieachtergrond.

Maatwerk
Stem af op vragen en behoeften van mantelzorgers. Iedere mantelzorger heeft eigen behoeften, ervaringen en leefomstandigheden. Algemene – aanbodgerichte – voorzieningen zijn daarom niet toereikend. Bied in het beleid ook ruimte voor flexibel en vraaggericht maatwerk.

Rechtspositie
Regel een volwaardige (rechts)positie voor mantelzorgers. Mantelzorg is géén vrijwilligerswerk. Het wordt wel vrijwillig gegeven, maar is vaak geen keuze en voelt als een verplichting. De rechten van mantelzorgers zijn echter nauwelijks omschreven.

Beleid *(vervolg)*

Partner in zorg
Erken mantelzorgers als een partner in zorg. Een mantelzorger is bij uitstek een ervaringsdeskundige en vaak een onmisbare schakel in de zorg. Zet in op het erkennen van de waarde van zijn of haar inzet, kennis en kunde door zorgprofessionals en beleidsmakers. En geef de mantelzorger als inwoner van uw gemeente een gelijkwaardige rol bij het ontwikkelen en uitvoeren van onderzoek, beleid en zorg.

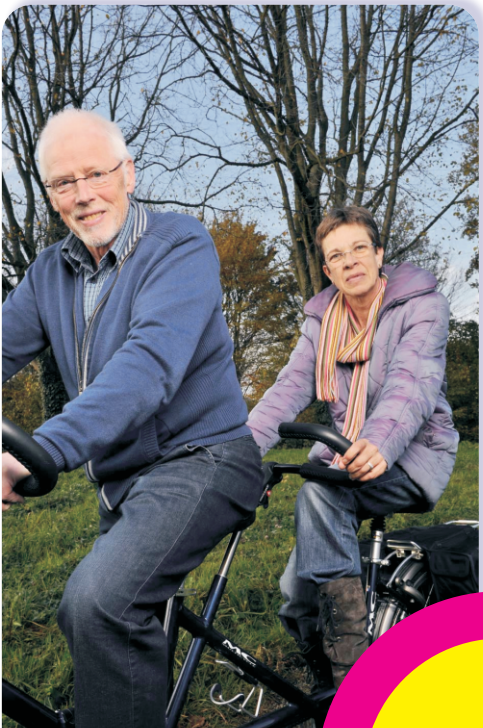

Wat is mantelzorg?

Mantelzorg is op basis van vrijwilligheid onbetaalde verleende zorg aan familie of vriend(in) gedurende 3 maanden of langer met gemiddeld 8 uur per week (bron: Sociaal Cultureel Planbureau).

Meer vraag naar mantelzorg

In het rapport 'Toekomstverkenning mantelzorg aan ouderen in 2040' uit 2019 stelt het Sociaal Cultureel Planbureau: "In plaats van vijf mantelzorgers zijn er over twintig jaar nog maar drie mantelzorgers per zorgvrager. En de mantelzorgers zullen ouder zijn, meer 75-plussers zullen de zorg voor hun partner of naaste op zich nemen. Het aantal mantelzorgers neemt de komende jaren met 7% toe, terwijl het aantal ouderen dat afhankelijk is van mantelzorg zal stijgen met 70%."

2 Toegankelijke mantelzorgondersteuning

Niet alle mantelzorgers zijn zichtbaar, beschouwen zichzelf als mantelzorger of zijn in staat om zelf mantelzorgondersteuning te regelen. Zorg dat zij hier makkelijk toegang toe krijgen door:

- zelf actief mantelzorgers in beeld te brengen: vraag (en leer) professionals en vrijwilligers onder het motto 'Overal waar een verzorgde is, is ook een mantelzorger', om mantelzorgers te herkennen en te wijzen op mogelijkheden tot ondersteuning;
- toegankelijke informatie, procedures en steunpunten: zorg voor heldere en goed vindbare informatie, transparante, korte en regelarme aanvraagprocedures. Zorg ook voor zichtbare Steunpunten Mantelzorg, dorpsondersteuners en/of sociale wijk-/dorpsteams waar mantelzorgers terecht kunnen voor vragen, informatie en met hun verhaal. En voor individuele ondersteuning, gespreksgroepen of themabijeenkomsten en andere activiteiten;
- korte lijnen tussen het gemeentelijk domein (Wmo) en andere domeinen (Zorgverzekeringswet of Wet langdurige zorg) wanneer er naast Wmo-voorzieningen sprake is van verzorging en/of verpleging thuis. Ontlast de verzorgde en mantelzorger door bijvoorbeeld te voorkomen dat meerdere keren bij een keukentafel- of indicatiegesprek gegevens worden verzameld.

"De verpleegkundige van de thuiszorg vraagt ook regelmatig hoe het met mij als mantelzorger gaat en geeft tips om overbelasting te voorkomen. Zelf had ik er niet eens aan gedacht om aan mezelf te denken."

3 Keukentafelgesprekken

Het keukentafelgesprek is bepalend voor de zorg en ondersteuning aan de verzorgde en daarmee ook voor de rol van de mantelzorger. Mantelzorgers hebben (volgens de Wmo en de Wlz) het recht om bij deze gesprekken aanwezig te zijn. Maar ook op een eigen gesprek en op onafhankelijke ondersteuning daarbij. Gebruik dit gesprek om in beeld te krijgen wat de mantelzorger kan en nodig heeft om de mantelzorg ook voor hem- of haarzelf goed te laten verlopen. Waak hierbij voor het geven van gewenste antwoorden. Herhaal periodiek en proactief dit gesprek zodat u rekening kunt houden met de actuele situatie.

"De Wmo-consulent van de gemeente denkt goed met me mee en daardoor voel ik me erkend en gesteund. Ook was mijn aanvraag snel geregeld."

4 Respijtzorg

Respijtzorg is de tijdelijke vervanging van de mantelzorger zodat deze er tussenuit kan. Dit helpt voorkomen dat de mantelzorger overbelast raakt en kan voor kortere (bijvoorbeeld naar de fysiotherapeut of kaartavond) of langere tijd (een week rust) zijn. Zorg voor een goed aanbod van respijtzorg dat ook voldoende bekend is en eenvoudig benut kan worden.

5 Dagactiviteiten

Dagactiviteiten voor mensen met een beperking of aandoening nemen de druk weg bij mantelzorgers. Zorg daarom voor verschillende vormen van dagbesteding, inclusief het vervoer van en naar deze activiteiten.

6 Acute zorg

Zelf plotseling uitvallen, dat is de angst die bij veel mantelzorgers aanwezig is. Wat gebeurt er dan met degene die zij bijstaan? Afspraken over vormen van acute zorg bieden een oplossing en kunnen bezorgdheid wegnemen. De mantelzorger en verzorgde kunnen deze afspraken maken met de huisarts, wijkverpleegkundige en/of tijdens het keukentafelgesprek. Dit kan worden vastgelegd op een crisiskaart of in een patiëntendossier. Wie de acute zorg moet verlenen, verschilt per situatie: soms een professional en soms een geschikte vrijwilliger.

7 Overige faciliteiten

Andere mogelijkheden om mantelzorgers verder te ondersteunen, zijn bijvoorbeeld:

- het tijdelijk plaatsen van mantelzorgwoningen;
- het meenemen van mantelzorgers in de vervoersindicatie van de zorgvrager;
- een parkeerontheffing nabij de woning van iemand die langdurig mantelzorg ontvangt.

"Mijn vrienden van het voetbalteam komen mij ook regelmatig helpen als ik er voor mijn zusje moet zijn. Thuis kunnen we dan wel samen voetbal kijken."

8 Waardering

Waardeer de inzet van mantelzorgers en sluit hierbij zoveel mogelijk aan bij wat de mantelzorger zelf wil. Soms is dit een kortingsbon of bloemetje, maar soms ook een vergoeding van gemaakte onkosten. Uit onderzoek blijkt dat de behoefte aan een financiële vergoeding het hoogst is wanneer het verlenen van mantelzorg leidt tot onkosten. Financiële belemmeringen om mantelzorg te verlenen mogen er niet zijn.
Een geschikt moment voor waardering is 'De Dag van de Mantelzorg', jaarlijks op 10 november.

"Mijn werkgever houdt rekening met mij waardoor ik later op mijn werk mag komen en in alle rust eerst mijn kind kan helpen."

9 Bezwaar

Wanneer de mantelzorger een rol krijgt toebedeeld in de Wmo-beschikking van de verzorgde, moet hij of zij daar zelf bezwaar tegen kunnen maken. Mantelzorgers hoeven niet alles te kunnen en te willen of daartoe verplicht te worden.

10 Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid

Mantelzorgers zijn overal. Ze werken ook in uw organisatie. Zorg daarom voor een mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid. Informeer medewerkers hierover en stel mantelzorg actief aan de orde bij het werven van personeel en in functioneringsgesprekken. Draag uw beleid ook naar buiten uit. Gemeenten hebben een voorbeeldfunctie voor bedrijven en instellingen en 'goed voorbeeld doet goed volgen'!

Platform Hattinga Verschure behartigt de collectieve belangen van (ex-) mantelzorgers in de provincie Groningen. Wij informeren mantelzorgers, luisteren naar hun ervaringen, signaleren knelpunten en willen samen met alle betrokkenen werken aan een betere positie van en ondersteuning voor mantelzorgers in onze provincie. Als (ervarings)deskundige partner denken wij graag mee met gemeenten en zorgaanbieders om dit manifest te vertalen naar goed en gedragen mantelzorgbeleid.

Platform Hattinga Verschure
belangenbehartiging mantelzorgers in de provincie Groningen

Contactgegevens
Schweitzerlaan 4
9728 NP Groningen
(bezoek alleen op afspraak)
(050) 571 39 99
(bereikbaar tussen 8.30-12.30 uur)
www.sphv.nl
secretariaat@sphv.nl

© Stichting Platform Hattinga Verschure
Najaar 2020

De uitgave van dit manifest is mogelijk door financiële steun van de provincie Groningen.

Vormgeving: KragtVorm